

5. Рішення Конституційного Суду України № 3-п/2018, справа № 1–22/2018 від 24 квітня 2018р. URL: <http://www.ccu.gov.ua/dokument/3-r2018> (дата звернення: 28.04.2018).
6. Соловійов О.В. Кримінальне обвинувачення у справах публічно-правового характеру (практика Європейського суду з прав людини) / веб сайт Міністерства юстиції України. URL: <http://old.minjust.gov.ua/3302> (дата звернення: 28.04.2018).
7. Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Надточій проти України» від 15 травня 2008 р. (заява № 7460/03). URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/974_404 (дата звернення: 28.04.2018).
8. Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Лучанінова проти України» від 9 вересня 2011 р. (заява № 16347/02). URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/974_788 (дата звернення: 28.04.2018).
9. Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Ігор Тарасов проти України» від 16 вересня 2016 р. (заява № 44396/05). URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/974_b63 (дата звернення: 28.04.2018).
10. Толочко О.М. Європейський досвід застосування ст. 6 Ковенції про захист прав і основних свобод людини у кримінальному судочинстві. Право України. 2001. № 6. С. 41–44.
11. Ухвала Вищого адміністративного суду України № К/800/7609/17 від 3 квітня 2017 р. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/66533483> (дата звернення: 28.04.2018).
12. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень: проект закону від 16 листопада 2017 р. № 7279–1. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62902 (дата звернення: 28.04.2018).
13. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень: пояснювальна записка до проекту закону від 16 листопада 2017 р. № 7279–1 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62902 (дата звернення: 28.04.2018).

УДК 343.14:351.745.7:343.974

СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ПРОВЕДЕННЯМ СПЕЦІАЛЬНОГО СЛІДЧОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ ТА ІМІТУВАННЯМ ОБСТАНОВКИ ЗЛОЧИНУ

JUDICIAL CONTROL OVER CONDUCTING A SPECIAL INVESTIGATIVE EXPERIMENT AND SIMULATING THE CIRCUMSTANCES OF A CRIME

Грїбов М.Л.,

*доктор юридичних наук, старший науковий співробітник,
професор кафедри оперативно-розшукової діяльності
Національної академії внутрішніх справ*

У статті подано оцінку сучасного стану правового регулювання судового контролю за проведенням спеціального слідчого експерименту й імітуванням обстановки злочину. Окреслено коло теоретичних та практичних проблем, що виникають у цій сфері. Запропоновано шляхи вирішення цих проблем. Внесено пропозиції щодо вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства в частині врегулювання судового контролю та контролю за вчиненням злочину.

Ключові слова: судовий контроль, контроль за вчиненням злочину, спеціальний слідчий експеримент, імітування обстановки злочину, досудове розслідування, негласні слідчі (розшукові) дії (НСРД).

В статье дана оценка современного состояния правового регулирования судебного контроля проведения специального следственного эксперимента и имитирования обстановки преступления. Очерчен круг теоретических и практических проблем, возникающих в этой сфере. Предложены пути решения этих проблем. Внесены предложения по совершенствованию действующего уголовного процессуального законодательства в части регулирования судебного контроля и контроля за совершением преступления.

Ключевые слова: судебный контроль, контроль за совершением преступления, специальный следственный эксперимент, имитация обстановки преступления, досудебное расследование, негласные следственные (розыскные) действия.

The article is devoted to an assessment of the current state of the legal regulation of judicial control over the conducting of a special investigative experiment and crime scene imitation. The theoretical and practical problems arising in this sphere is examined. The ways of their solution are proposed. The suggestions concerning the improvement of current criminal procedural legislation regarding the regulation of judicial control and control over the commission of a crime are given.

Key words: judicial control, control over commission of crime, special investigative experiment, crime scene imitation, pre-trial investigation, covert investigative (search) actions.

Постановка проблеми. Одним із найбільш ефективних засобів викриття корупціонерів, вимагачів, шпигунів, замовників і організаторів умисних вбивств, терористичних актів та інших тяжких і особливо тяжких злочинів є проведення операцій, основним елементом яких є інсценування дій, що становлять склад того чи іншого кримінального правопорушення, імітація його наслідків. На означення таких операцій у вітчизняній теорії оперативно-розшукової діяльності (далі – ОРД) вживають різні терміни: «оперативна комбінація», «оперативний експеримент», «спеціальний оперативний експеримент», «спеціальна операція оперативного підрозділу» тощо. Науковці неоднозначно тлумачать змісту цих понять.

У Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність» згаданих термінів немає, а можливість проведення відповідних оперативно-розшукових заходів прямо не передбачена. Отже, законність використання оперативними підрозділами цього ефективного засобу протидії злочинності є досить сумнівною. Довгий час його застосовували, спираючись лише на норми підзаконних нормативно-правових актів.

Ситуація змінилася з ухваленням 2012 р. чинного Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України, у ст. 271 якого передбачено, що за наявності достатніх підстав вважати, що готується вчинення або вчиняється тяжкий чи особливо тяжкий злочин, може проводитися контроль за вчиненням злочину, який має чотири форми

(контрольована поставка; контрольована й оперативна закупка; спеціальний слідчий експеримент; імітування обстановки злочину).

Будучи ефективним інструментом досудового розслідування, контроль за вчиненням злочину водночас може бути використаний як засіб розправи над конкретною особою. Так, за результатами досліджень М.А. Погорецького, правоохоронні органи України постійно допускають провокації вчинення злочинів під час контролю за скоєнням злочину (ст. 271 КПК України). Викликає занепокоєність те, що 56% опитаних прокурорів, 65% слідчих і 72% оперативних працівників вважають за доцільне розширення можливостей застосування провокації в правоохоронній діяльності [1, с. 39].

Зазначене потребує забезпечення осіб від того, аби вони ставали жертвами подібних провокацій. Чи не ключову роль у цьому має відігравати судовий контроль, який, відповідно до п. 18 ч. 1 ст. 3 КПК України, належить до повноважень слідчого судді.

Стан опрацювання. Питання судового контролю за проведенням негласних слідчих (розшукових) дій (далі – НСРД) у своїх наукових працях порушували такі вітчизняні дослідники: С.В. Албул, М.В. Багрій, В.С. Вальков, В.І. Василюк, В.І. Галаган, Н.О. Гольдберг, В.В. Городовенко, С.В. Єськов, М.А. Макаров, В.Т. Нор, М.А. Погорецький, О.І. Полюхович, О.С. Старенький, Л.Д. Удалова, О.Г. Шило, М.Є. Шумило й інші. Проте особливостям судового контролю за реалізацією положень ст. 271 КПК України сьогодні бракує уваги.

Мета статті – дати оцінку сучасному стану правового регулювання судового контролю за проведенням спеціального слідчого експерименту й імітування обстановки злочину, визначити проблеми, що є в цій сфері, та запропонувати шляхи їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Досягнення поставленої мети передусім потребує розуміння змісту судового контролю в кримінальному провадженні та сутності спеціального слідчого експерименту й імітування обстановки вчинення злочину. Проте законодавець не подає визначення ні першого, ні другого. З огляду на це, зміст означених категорій стає предметом наукових досліджень.

На теперішній час останнім дослідженням із питань судового контролю є докторська дисертація М.А. Макарова «Судовий контроль у кримінальному процесі: теоретичні та правові основи». Науковець дійшов висновку, що судовий контроль у кримінальному процесі – це діяльність слідчого судді на стадії досудового розслідування та під час екстрадиційної процедури зі здійснення в порядку, передбаченому КПК України, наданих йому повноважень, метою якої є своєчасне забезпечення захисту й охорони прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні [2, с. 9]. Загалом погоджуючись із таким підходом, варто зауважити, що до судового контролю в кримінальному процесі можна віднести ще один сегмент діяльності слідчого судді. Відповідно до ч. 1 ст. 281 КПК України, може оголошуватися розшук підозрюваного, а відповідно до ч. 1 ст. 335 – розшук обвинуваченого. На час розшуку досудове розслідування або судове провадження щодо розшукуваного може бути зупинене. Розшук підозрюваного, обвинуваченого зазвичай здійснюють оперативні підрозділи за дорученням слідчого прокурора. У межах розшуку можуть проводитися заходи, передбачені Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність», зокрема й ті, що є втручанням в приватне спілкування (аудіо-, відеоконтроль особи; арешт, огляд і виїмка кореспонденції; зняття інформації із транспортних телекомунікаційних мереж; зняття інформації з електронних інформаційних систем) та здійснюються на підставі ухвали слідчого судді. Незважаючи на те, що ці й інші заходи фактично є оперативно-розшуковими, вони здійснюються для досягнення мети конкретного кримінального провадження (яке лише

тимчасово зупинене, але не закрито), ініціюються та проводяться його суб'єктами в порядку, передбаченому КПК України. Зазначене дає підстави віднести повноваження слідчого судді з розгляду клопотань про проведення названих заходів до змісту судового контролю в кримінальному процесі.

Так чи інакше повноваження слідчого судді з розгляду клопотань про проведення НСРД однозначно варто відносити до змісту судового контролю. Окремі дослідники навіть подають відповідне визначення. Так, Н.О. Гольдберг вважає, що судовий контроль за проведенням НСРД – це судова процедура перевірки дотримання законності ухвалених рішень та/або дій уповноважених осіб для вирішення питань процесуально-правового характеру, значення якої полягає, з одного боку, у створенні умов для належного відправлення правосуддя, з іншого – у захисті прав і свобод громадян [3, с. 135].

Це формулювання викликає деякі заперечення. Так, процесуальне рішення про проведення НСРД ухвалюється (у формі постанови, відповідно до вимог ст. 251 КПК України) лише на основі постановлення слідчим суддею ухвали про її проведення. Отже, розглядаючи клопотання про проведення НСРД, слідчий суддя не може перевіряти дотримання законності ухвалених рішень – він встановлює доцільність і законність обмеження конституційних прав і свобод особи в разі здійснення щодо неї НСРД. На підставі цього він і вирішує: задовольнити клопотання слідчого, прокурора чи ні.

Щоправда, більшість науковців поділяють судовий контроль на два види: попереджувальний (дозвільний) контроль (ухвалення рішення про застосування заходів процесуального примусу, надання дозволу на проведення слідчих дій тощо) і подальший (розгляд скарг на рішення та дії органів досудового розслідування, прокурора). Подальший судовий контроль і може бути визначений як «перевірка дотримання законності ухвалених рішень». Але навряд чи це можна застосувати до НСРД, оскільки рішення про їх проведення підлягає засекречуванню в порядку, передбаченому Законом України «Про державну таємницю», та не оголошується стороні захисту. Єдиним випадком, коли судовий контроль за проведенням НСРД умовно можна назвати «подальшим», є розгляд слідчим суддею клопотання (та ухвалення відповідного рішення) про проведення НСРД, які вже розпочаті в порядку ст. 250 КПК України. Комплексний аналіз норм вітчизняного кримінального процесуального закону дозволяє стверджувати, що таким чином може бути проведено візуальне спостереження за особою, річчю або місцем, а також установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу.

Більш простим і точним є визначення М.В. Багрія, який судовий контроль за проведенням НСРД розуміє як діяльність слідчого судді, яка полягає в перевірці законності підстав для проведення НСРД й наданні (або ненаданні) дозволу на їх проведення [4, с. 87].

Зауважимо, що ухвалу слідчого судді законодавець визначає як підставу для проведення не всіх НСРД. Поза судовим контролем залишилися такі НСРД, як зняття інформації з електронних інформаційних систем у разі, коли доступ до них не обмежується їхнім власником, володільцем або утримувачем, або не пов'язаний із подоланням системи логічного захисту (ч. 3 ст. 264 КПК України), візуальне спостереження за річчю або місцем (ч. 2 ст. 269), виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК України). Решту НСРД проводять на підставі ухвали слідчого судді.

Винятком із цієї системи є контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України). У ч. 8 даної статті зазначено: «Якщо при проведенні контролю за вчиненням злочину виникає необхідність тимчасового обмеження конституційних прав особи, воно має здійснюватися в межах, які

допускаються Конституцією України, на підставі рішення слідчого судді згідно з вимогами цього Кодексу».

Виходячи із цього, можна припустити, що сам контроль за вчиненням злочину й усі його форми не обмежують конституційних прав особи. І лише деякі обставини (слідча ситуація) можуть сприяти виникненню необхідності їх тимчасового обмеження. Але таке припущення є досить сумнівним. Адже законодавець не визначає, у чому саме полягає контроль за вчиненням злочину й окремі його форми. Спробуємо дослідити це на прикладі спеціального слідчого експерименту й імітування обстановки злочину. Адже, як слушно зауважує С.В. Албул, ці форми контролю за вчиненням злочину поки залишаються недостатньо розробленими як у теоретичному, так і в практичному аспектах [5].

Оскільки законодавець не подав у КПК України ні визначення контролю за вчиненням злочину, ні дефініції жодної з його форм, це змушені були зробити розробники міжвідомчої Інструкції про організацію проведення НСРД та використання їх результатів у кримінальному провадженні.

Відповідно до п. 1.12.4. вказаного документа, спеціальний слідчий експеримент полягає у створенні слідчим та оперативним підрозділом відповідних умов в обстановці, максимально наближеній до реальної, з метою перевірки дійсних намірів певної особи, у діях якої вбачаються ознаки тяжкого чи особливо тяжкого злочину, спостереження за її поведінкою та ухваленням нею рішень щодо вчинення злочину.

У п. 1.12.5. зазначено, що імітування обстановки злочину полягає в діях слідчого, уповноваженої особи, з використанням імітаційних засобів, які створюють у оточення уявлення про вчинення реального злочину, з метою його запобігання та викриття відомої чи невідомої особи (осіб), яка планувала чи замовляла його вчинення [6].

Аналіз окреслених норм свідчить про відсутність однозначності пропонованих розробниками Інструкції формувань, зумовлену, серед іншого, вживанням незрозумілих термінів («відповідні умови», «спостереження за ухваленням рішень», «обстановка, наближена до реальної», «створення уявлення»). Наслідком цього є можливість їх широкого тлумачення та неможливість чіткого відмежування різних форм контролю за вчиненням злочину. Так, вивчення практики засвідчує, що ідентичні за змістом дії з викриття корупціонерів в одних випадках процесуально оформлюють як спеціальний слідчий експеримент, а в інших – як імітування обстановки злочину. Відсутність однозначності в цьому питанні спостерігається і в науковій літературі. Більше того, в окремих навчальних посібниках і методичних рекомендаціях ідентичні операції, що проводять із метою викриття одержання службовою особою неправомірної вигоди, іменують то спеціальним слідчим експериментом, то імітуванням обстановки злочину.

Отже, розмежування імітування обстановки злочину та спеціального слідчого експерименту є досить умовним. Достатньо обґрунтованих критеріїв такого розмежування ми не знайшли в жодній науковій праці. Адже для виокремлення цих критеріїв вчені здебільшого послуговуються порівняльним аналізом нормативних визначень імітування обстановки злочину та спеціального слідчого експерименту. Цей аналіз дає можливість встановити, що досліджувані форми контролю за вчиненням злочину можуть бути відмежовані за такими критеріями:

а) *коло суб'єктів (учасників)*: імітування обстановки злочину передбачає участь слідчого й «уповноваженої особи», тоді як у проведенні спеціального слідчого експерименту беруть участь «слідчий та оперативний підрозділ». Варто зауважити, що багато теоретичних і практичних питань участі оперативних підрозділів у проведенні НСРД залишаються невирішеними [7–9];

б) *коло об'єктів*: спеціальний слідчий експеримент проводиться щодо «певної особи», тобто відомої (встановленої, ідентифікованої), тоді як імітування обстановки

злочину може здійснюватися щодо невідомої (невстановленої, неідентифікованої) особи.

в) *використовуванні засоби (матеріальні знаряддя)*: для імітування обстановки злочину обов'язково використовуються імітаційні засоби, тоді як спеціальний слідчий експеримент цього не передбачає.

г) *мета проведення*: спеціальний слідчий експеримент має на меті перевірку справжніх намірів особи, спостереження за її поведінкою та ухваленням нею рішень щодо скоєння злочину; імітування обстановки злочину – запобігання кримінальному правопорушенню та викриття особи, яка планувала чи замовляла його вчинення.

Проведені нами дослідження засвідчують, що всі розглянуті вище критерії відмежування двох досліджуваних форм контролю за вчиненням злочину (коло суб'єктів, коло об'єктів, використовувани матеріальні знаряддя, мета, замовний характер злочину, предмет імітації та час її здійснення щодо події злочину) є досить умовними та відносними і не можуть бути визнані достатніми. Тому під час визначення назви форми контролю за скоєнням злочину слідчий, прокурор керуються власним внутрішнім переконанням (адже чітких юридичних ознак немає). Отже, і слідчий суддя під час розгляду клопотання про проведення контролю за вчиненням злочину немає чітких критеріїв для визначення, про який саме із двох досліджуваних видів контролю за вчиненням злочину йдеться.

Варто зауважити, що відсутність даних критеріїв унеможливорює і належне криміналістичне забезпечення досліджуваних форм контролю за вчиненням злочину. Потреба в такому забезпеченні виникає у зв'язку з віднесенням цих форм до категорії слідчих дій [10, с. 168–239]

Водночас спеціальний слідчий експеримент та імітування обстановки злочину мають важливі спільні риси. По-перше, в основі обох досліджуваних форм контролю за вчиненням злочину лежить інсценування дій, подій, обстановки (з використанням матеріальних засобів імітації або без них – внаслідок усної дезінформації), що мають бути сприйняті особою як ознаки реалізації (або можливості реалізації) її злочинного задуму. По-друге, вважаємо, що метою спеціального слідчого експерименту й імітування обстановки злочину є фіксація фактичних даних, що підтверджують ухвалення особою рішення (самостійного й остаточного) про вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину. Таке рішення може виражатися зовні лише в діях особи з готування (ст. 14 Кримінального кодексу (далі – КК) України) або замаху (ст. 15 КК України) на конкретне діяння, що передбачене Особливою частиною КК України. Саме ці дії і підлягають фіксації.

Якщо інсценування (імітація) дій (подій, обстановки) є необхідною складовою частиною спеціального слідчого експерименту й імітування обстановки злочину, то можна стверджувати, що особу, яка є об'єктом НСРД, навмисно вводять в оману, їй навмисно повідомляють неправдиву інформацію. Це можна вважати обмеженням її конституційних прав і свобод. Тому судовий контроль в такому разі необхідний.

Проте практика іде іншим шляхом. Клопотання про дозвіл на проведення спеціального слідчого експерименту або імітування обстановки злочину подають тоді, коли контроль за вчиненням злочину проводять у комплексі з іншими НСРД – тими, для яких ухвала слідчого судді є необхідною умовою. Здебільшого саме так і відбувається. Адже для фіксації дій особи під час підготовки або замаху на вчинення злочину (у межах спеціального слідчого експерименту або імітування обстановки злочину) здебільшого необхідно одночасно проводити НСРД, передбачені ст. ст. 260, 269, 270 КПК України. Тому слідчий, прокурор подають слідчому судді одне клопотання, куди разом із контролем за вчиненням злочину включають усі ці НСРД. Але, з нашого погляду, спеціальний слідчий експеримент та імітування обстановки вчинення злочину самі собою мають бути предметом судового контролю. Додатковий

аргумент на користь цього – можливість застосування провокації, на що законодавець звертає увагу, наголошуючи в п. 1 ч. 7 ст. 271 КПК України на обов'язку прокурора у своєму рішенні про проведення контролю за вчиненням злочину викласти обставини, які свідчать про відсутність під час НСРД провокування особи на вчинення злочину. Вважаємо, що ці обставини має вивчити і слідчий суддя в межах судового контролю за скоєнням злочину, зокрема, у формах спеціального слідчого експерименту й імітування обставини злочину.

Крім того, виходячи з аналізу норм КПК України, предметом його вивчення під час розгляду клопотань про проведення спеціального слідчого експерименту або імітування обставини вчинення злочину (як і інших НСРД) мають бути: а) фактичні дані, що дають підстави для підозри особи в підготовці до скоєння тяжкого або особливо тяжкого злочину; б) фактичні дані, що свідчать про неможливість отримання відомостей про злочин і особу, яка його готує, в інший спосіб; в) можливість за результатами контролю за скоєнням злочину отримання доказів, які самостійно або в сукупності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з'ясування обставин підготовки злочину або встановлення осіб, причетних до його підготовки; г) фактичні дані, що свідчать про те, що готується саме тяжкий чи особливо тяжкий злочин; г) наявність у суб'єкта, що подав клопотання, відповідних повноважень.

Учені та практики називають і найбільш поширені підстави для відмови слідчого судді в задоволенні клопотання [11; 12]. Але до цього вони додають і суто формальні підстави відмови: неналежне оформлення клопотання; неправильне зазначення назви суду, до якого подане клопотання; неточне, неповне або неправильне зазначення назви НСРД; достовірність даних, які дозволяють безпомилково ідентифікувати об'єкт НСРД тощо.

Висновки. Правове регулювання судового контролю за проведенням спеціального слідчого експерименту й імітування обставини злочину є неповним та недосконалим. Причиною цього є невизначеність законодавцем змісту судового контролю та сутності вказаних вище форм контролю за вчиненням злочину. Для виправлення такого становища доцільно зробити такі кроки.

По-перше, судовий контроль у кримінальному провадженні потрібно унормувати спеціальною главою Кримінального процесуального кодексу, де подати його визначен-

ня та детально розкрити зміст. У межах цієї глави окремому унормуванню підлягають повноваження слідчого судді щодо провадження із клопотаннями про проведення НСРД.

По-друге, ст. 271 КПК України потрібно сформулювати в іншій редакції, зазначивши, що контролем за вчиненням злочину є проведення однієї або комплексу НСРД із метою безпосередньої прихованої фіксації вчинення особою (групою осіб) готування тяжкого чи особливо тяжкого злочину та (або) замаху на такий злочин, з подальшим затриманням цієї особи (осіб) в порядку, передбаченому ч. 1 ст. 208 КПК України, та невідкладним проведенням слідчих (розшукових) дій, необхідних для закріплення доказової інформації. Водночас контроль за скоєнням злочину має проводитися на підставі ухвали слідчого судді, винесеної на підставі клопотання слідчого, погодженого із прокурором, або прокурора. У клопотанні має бути зазначено повний перелік НСРД, які плануються провести під час контролю за вчиненням злочину. Слідчий суддя може задовольнити клопотання цілком або дати дозвіл на проведення лише окремих НСРД.

Форми контролю за вчиненням злочину в новій редакції ст. 271 КПК України визначати не варто. Проте доцільно унормувати, що в межах контролю за вчиненням особою (групою осіб) злочину може проводитися спеціальний слідчий експеримент, який полягає в інсценуванні дій (подій, обставини), які відповідають злочинному задуму цієї особи (осіб) та (або) можуть свідчити про його виконання. Предметом інсценування може бути: прийняття замовлення на скоєння тяжкого або особливо тяжкого злочину; виконання замовлення з вчинення такого злочину; його наслідки; виконання вимог осіб, які погрожують насильством над потерпілим чи його близькими родичами, обмеженням прав, свобод або законних інтересів цих осіб, пошкодженням чи знищенням їхнього майна або майна, що перебуває в їхньому віданні чи під охороною, або розголошенням відомостей, які потерпілий чи його близькі родичі бажають зберегти в таємниці; надання неправомірної вигоди службовій особі; придбання або отримання, зокрема безоплатного, у фізичних та юридичних осіб незалежно від форм власності товару, який перебуває у вільному обігу, або товару, обіг якого обмежений чи заборонений чинним законодавством; типова поведінка та зовнішній вигляд потерпілих від кримінальних правопорушень, що мають тенденцію до повторення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Погорецький М.А. Застосування провокації в ході негласних розслідувань: питання правомірності. Вісник кримінального судочинства. 2016. № 1. С. 33–43.
2. Макаров М.А. Судовий контроль у кримінальному процесі: теоретичні та правові основи: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». Київ, 2018. 40 с.
3. Гольдберг Н.О. Судовий контроль у системі забезпечення прав і свобод громадян у ході негласних слідчих (розшукових) дій. Вісник Академії митної служби України. Серія «Право». 2014. № 2. С. 131–135.
4. Багрій М.В. Судовий контроль за проведенням негласних слідчих (розшукових) дій: окремі аспекти. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2015. Вип. 35. С. 86–89.
5. Албул С.В. Контроль за учиненням злочинів: поняття та сутність. Закон, проступок, відповідальність: збірка наукових праць: присвячено 85-річчю докт. юрид. наук, проф. Л.В. Багрій-Шахматова / відп. ред. В.О. Туляков. Одеса: Юридична література, 2014. С. 16–19.
6. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: затв. наказом Генеральної Прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 р. № 144/1042/516/1199/936/1687/51. Відомчий документ.
7. Стащак М.В. Співвідношення понять «оперативно-розшукове забезпечення кримінального провадження» та «оперативно-розшукове супроводження кримінального провадження». Право і безпека. 2013. № 4. С. 117–123.
8. Чернявський С.С. Василюк В.І. Аналіз діяльності підрозділів ДСБЕЗ МВС України в умовах нового кримінального процесуального законодавства України. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2015. № 1. С. 208–219.
9. Обшалов С.В. Мінченко О.І. Правова регламентація оперативно-розшукової складової у кримінальному судочинстві. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2015. № 2. С. 263–269.
10. Черноус Ю.М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів: монографія. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2017. 492 с.
11. Городовенко В.В. Судовий контроль за проведенням слідчих (розшукових) і негласних слідчих дій. Слово Національної школи суддів України. 2013. № 1. С. 15–20.
12. Старенький О.С. Участь слідчого судді в кримінальному процесуальному доказуванні. Сучасне кримінальне провадження України: доктрина, нормативна регламентація та практика функціонування: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 17 квітня 2015 р.). Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2015. С. 87–89.